ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ CARL OTTO LENZ της 2ας Δεκεμβρίου 1986 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

Α — 1. Στην προσφυγή λόγω παραβάσεως επί της οποίας αναπτύσσω σήμερα τις προτάσεις μου, η προσφεύγουσα, Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, προσάπτει στο καθού, Βασίλειο του Βελγίου, ότι, εκδίδοντας το βασιλικό διάταγμα 143 της 30ής Δεκεμβρίου 1982 περί της αποδόσεως εκ μέρους των βελγικών κρατικών ταμείων ασθενείας των εξόδων για υπηρεσίες κλινικής βιολογίας (στο εξής: υπηρεσίες εργαστηρίου), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 52 της Συνθήκης ΕΟΚ, παραβίασε δηλαδή την αρχή της ελευθερίας εγκαταστάσεως.

2. Το διάταγμα αυτό δυσχεραίνει την εγκατάσταση εργαστηρίων από άλλα κράτη μέλη καθόσον αποκλείει την απόδοση των σχετικών εξόδων από το βελγικό κρατικό ταμείο ασφαλίσεως ασθενείας. Η Επιτροπή αμφισβητεί ιδίως τη διάταξη εκείνη του διατάγματος που ορίζει τη μορφή υπό την οποία οφείλουν να λειτουργούν τα εργαστήρια για την ανάληψη από το ταμείο ασθενείας των σχετικών εξόδων.

3. Οι εν προκειμένω σχετικές διατάξεις του άρθρου 3, παράγραφοι 3 και 4, του βασιλικού διατάγματος προβλέπουν ότι η λειτουργία των εργαστηρίων πρέπει να ασκείται:

« 3) από ένα ή περισσότερα πρόσωπα που νομιμοποιούνται να παρέχουν υπηρεσίες κλινικής βιολογίας, τα οποία πράγματι εκτελούν αναλύσεις στο συγκεκριμένο εργαστήριο και δεν είναι ιατροί εκδίδοντες συνταγές,

4) από νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου εξαιρουμένων των μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικών προσώπων που προβλέπονται στην παράγραφο 7, των οποίων τα μέλη, οι εταίροι ή οι διαχειριστές είναι πρόσωπα αναφερόμενα στην παράγραφο 3 ... »

4. Αν κάποιο εργαστήριο δεν συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις αυτές, οι εργαστηριακές υπηρεσίες που παρέχει δεν αποδίδονται από το κρατικό ταμείο ασθενείας.

5. Για την περίπτωση όπου ο κύριος των χώρων ή του εξοπλισμού δεν εκμεταλλεύεται ο ίδιος το εργαστήριο, το άρθρο 7 ορίζει ότι η αποζημίωση που καταβάλλει ο εκμεταλλευόμενος πρέπει να συνίσταται μόνο σε κατ' αποκοπή ποσό, το οποίο ανταποκρίνεται στη συνήθη αποζημίωση για τη μίσθωση, την απόσβεση ή το leasing βάσει της αξίας των επενδύσεων.

6. Ορισμένες αλλοδαπές εταιρίες υπέβαλαν αίτηση ασφαλιστικών μέτρων ενώπιον δικαστηρίου των Βρυξελλών αμφισβητώντας το εν λόγω διάταγμα. Μετά την απόρριψή της άσκησαν αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία δεν έχει ακόμη κριθεί. Τελικά αποτάθηκαν στην Επιτροπή η οποία άσκησε το 1983 προσφυγή λόγω παραβάσεως κατά του Βασιλείου του Βελγίου.

7. Το άρθρο 11 του διατάγματος προέβλεπε στην αρχική του μορφή ότι η συμμόρφωση προς τις διατάξεις του άρθρου 3 πρέπει να ολοκληρωθεί εντός επτά μηνών από της δημοσιεύσεως του διατάγματος στη Βελγική Επίσημη Εφημερίδα. Η προθεσμία αυτή παρατάθηκε επανειλημμένα· βάσει του άρθρου 21 του νόμου 85/101 της 22ας Ιανουαρίου 1985 έχει

* Μετάφραση από τα γερμανικά.

ήδη εξουσιοδοτηθεί η κυβέρνηση για τον προσδιορισμό της εν λόγω προθεσμίας στον οποίο όμως δεν έχει ακόμη προβεί.

Αιτήματα των διαδίκων

8. Η *προσφεύγουσα* ζητεί από το Δικαστήριο:

— να αναγνωρίσει ότι το Βασίλειο του Βελγίου παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη Συνθήκη ΕΟΚ και ιδίως από το άρθρο 52 καθόσον περιόρισε την απόδοση των εξόδων για υπηρεσίες κλινικής βιολογίας μόνο στις περιπτώσεις που οι υπηρεσίες παρέχονται σε εργαστήρια την εκμετάλλευση των οποίων ασκεί νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και των οποίων τα μέλη, οι εταίροι και οι διαχειριστές είναι φυσικά πρόσωπα που δικαιούνται να πραγματοποιούν ιατρικές αναλύσεις,

— να καταδικάσει το Βασίλειο του Βελγίου στα δικαστικά έξοδα.

9. Το *καθού* ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη και επικουρικώς ως αβάσιμη,

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

10. Θα εξετάσω, εφόσον είναι αναγκαίο, τα επιχειρήματα των διαδίκων σε συνδυασμό με τις δικές μου παρατηρήσεις. Κατά τα λοιπά παραπέμπω στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

Β — Στην υπό κρίση υπόθεση η άποψή μου έχει ως εξής.

I — *Επί του παραδεκτού*

11. Δεν έχουν προβληθεί λόγοι απαραδέκτου της προσφυγής ούτε προκύπτουν κατ' άλλο τρόπο.

II — *Επί του βασίμου*

12. Πριν εξετάσω κατ' ουσία τις επίδικες βελγικές διατάξεις θα ήθελα να εκθέσω και παλι το περιεχόμενο και την έκτασή τους, όπως προκύπτουν από το σχετικό κείμενο και από τις διευκρινίσεις των διαδίκων.

13. Το βασιλικό διάταγμα 143 της 30ής Δεκεμβρίου 1982 δεν ρυθμίζει τη δραστηριότητα και τη μορφή οργανώσεως των εργαστηρίων κλινικής βιολογίας γενικώς· δεν θίγει τα της ιδρύσεως και της δραστηριότητάς τους.

14. Η ρύθμιση που εισάγει το επίδικο διάταγμα τότε μόνο αποκτά σημασία όταν γεννάται θέμα αποδόσεως από τη βελγική κοινωνική ασφάλιση των εξόδων για τις υπηρεσίες που παρέχουν τα εν λόγω εργαστήρια. Οι εργαστηριακές αυτές υπηρεσίες είναι όμως οι σημαντικότερες διότι, όπως ομολογούν αμφότεροι οι διάδικοι, τα εργαστήρια, τις υπηρεσίες των οποίων δεν αναλαμβάνουν τα ταμεία ασθενείας, δεν μπορούν να επιβιώσουν οικονομικώς.

15. Εξάλλου το επίδικο διάταγμα δεν ρυθμίζει την κυριότητα των χώρων και του εξοπλισμού των εργαστηρίων. Την κυριότητα των εργαστηρίων μπορούν να έχουν και φυσικά ή νομικά πρόσωπα τα οποία δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 3 του διατάγματος. Ωστόσο το άρθρο 7 περιορίζει την οικονομική εκμετάλλευση του εξοπλισμού των εργαστηρίων: όταν ο κύριος του εργαστηρίου δεν το εκμεταλλεύεται ο ίδιος, η αποζημίωση που εισπράττει μπορεί να συνίσταται μόνο σε κατ' αποκοπή ποσό που ανταποκρίνεται στη συνήθη αποζημίωση για τη μίσθωση, την απόσβεση ή το leasing. Αποκλείεται ειδικότερα η αποζημίωση που εξαρτάται από τα κέρδη ή από τον κύκλο εργασιών.

16. Κατά το μέτρο που ενδιαφέρει εν προκειμένω, η ρύθμιση που εισάγει το διάταγμα αφορά αποκλειστικά το πρόσωπο που εκμεταλλεύεται κάποιο εργαστήριο. Εκμεταλλευόμενος το εργαστήριο μπορεί να είναι ένα ή περισσότερα πρόσωπα που νομιμοποιούνται

να παρέχουν υπηρεσίες κλινικής βιολογίας, άρα ιατροί ή φαρμακοποιοί ή, εφόσον πρόκειται για νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, νομικά πρόσωπα των οποίων τα μέλη, οι εταίροι ή οι διαχειριστές είναι αποκλειστικώς πρόσωπα νομιμοποιούμενα να παρέχουν υπηρεσίες κλινικής βιολογίας, άρα επίσης ιατροί ή φαρμακοποιοί.

17. Έτσι τη δραστηριότητα του «εκμεταλλευομένου» κάποιο εργαστήριο δεν μπορεί να ασκεί κανένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο εφόσον δεν πρόκειται για ιατρό ή φαρμακοποιό. Η ρύθμιση αυτή ισχύει γενικώς και για τους βέλγους υπηκόους και για τους υπηκόους των άλλων κρατών καθώς και για τα νομικά πρόσωπα που έχουν την έδρα τους στο Βέλγιο ή σε άλλο κράτος.

18. Κατ' αυτό τον τρόπο η ίση με τους ημεδαπούς μεταχείριση που προβλέπει το άρθρο 52, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΟΚ όσον αφορά την ελευθερία εγκαταστάσεως, δηλαδή η ανάληψη και η άσκηση μη μισθωτών δραστηριοτήτων καθώς και η ίδρυση και διοίκηση επιχειρήσεων σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται από τη νομοθεσία της χώρας εγκαταστάσεως για τους ημεδαπούς δεν θίγεται, όπως δέχεται και η ίδια η προσφεύγουσα.

19. Ωστόσο κατά την άποψη της προσφεύγουσας, στους περιορισμούς που απαγορεύει το άρθρο 52 της Συνθήκης ΕΟΚ δεν περιλαμβάνονται μόνο τα μέτρα που εισάγουν διακρίσεις, αλλά και τα μέτρα που εφαρμόζονται αδιακρίτως στους ημεδαπούς και στους αλλοδαπούς εφόσον συνιστούν αδικαιολόγητα εμπόδια για τους τελευταίους. Τέλος, η ελευθερία εγκαταστάσεως καλύπτει επίσης και την ίδρυση πρακτορείων, υποκαταστημάτων ή θυγατρικών εταιριών.

20. Αντί να θεμελιώσει την άποψη αυτή, η προσφεύγουσα απλώς παραπέμπει με τις νομικές παρατηρήσεις της (που καλύπτουν συνολικά τέσσερις σελίδες των γραπτών υπομνημάτων της) σε δύο αποφάσεις του Δικαστηρίου: στην απόφαση της 12ης Ιουλίου 1984 στην υπόθεση 107/83 [1] και στην απόφαση της 10ης Ιουλίου 1986 στην υπόθεση 79/85 [2].

21. Στην απόφαση της 12ης Ιουλίου 1984 στην υπόθεση 107/83 επρόκειτο για την εγγραφή ενός γερμανού δικηγόρου στο δικηγορικό σύλλογο του Παρισιού. Η εγγραφή του δεν έγινε δεκτή με την αιτιολογία ότι, όπως δήλωσε ο ίδιος, επιθυμούσε να παραμείνει δικηγόρος στη Γερμανία και να διατηρήσει εκεί την κατοικία του και το γραφείο του· αυτό όμως αντέβαινε προς τον εσωτερικό κανονισμό του δικηγορικού συλλόγου του Παρισιού κατά τον οποίο ο δικηγόρος μπορεί να έχει μόνο μία επαγγελματική κατοικία.

22. Με την απόφασή του το Δικαστήριο έκρινε ότι τα άρθρα 52 και επόμενα της Συνθήκης ΕΟΚ δεν επιτρέπουν στις αρμόδιες αρχές ενός κράτους μέλους να αρνηθούν, σύμφωνα με την εθνική τους νομοθεσία και τους ισχύοντες κανόνες δεοντολογίας, σε υπήκοο άλλου κράτους μέλους το δικαίωμα εισόδου στο δικηγορικό επάγγελμα και ασκήσεώς του για μόνο το λόγο ότι διατηρεί συγχρόνως επαγγελματική κατοικία δικηγόρου σε άλλο κράτος μέλος. Όπως εκτίθεται στο σκεπτικό της αποφάσεως, το ότι η ελευθερία εγκαταστάσεως δεν περιορίζεται στο δικαίωμα της ιδρύσεως μιας μόνο εγκαταστάσεως εντός της Κοινότητας επιβεβαιώνεται από το ίδιο το γράμμα του άρθρου 52 της Συνθήκης ΕΟΚ. Κατά τη διάταξη αυτή η προοδευτική κατάργηση των περιορισμών της ελευθερίας εγκαταστάσεως ισχύει και για την ίδρυση πρακτορείων, υποκαταστημάτων και θυγατρικών εταιριών από υπηκόους ενός κράτους μέλους που είναι εγκατεστημένοι στο έδαφος άλλου κράτους μέλους. Η διάταξη αυτή πρέπει να θεωρηθεί ως ειδική

1 — Απόφαση της 12ης Ιουλίου 1984 στην υπόθεση 107/83, Ordre des avocats du barreau de Paris κατά Onno Klopp, Συλλογή 1984, σ. 2971.

2 — Απόφαση της 10ης Ιουλίου 1986 στην υπόθεση 79/85, D. H. M. Segers κατά Bestuur van de Bedrijfsvereniging voor Bank- en Verzekeringswezen, Groothandel en Vrije Beroepen, Συλλογή 1986, σ. 2375.

έκφραση μιας γενικής αρχής που ισχύει και για τα ελευθέρια επαγγέλματα, δυνάμει της οποίας η ελευθερία εγκαταστάσεως περιλαμβάνει τη δυνατότητα ιδρύσεως και διατηρήσεως περισσότερων κέντρων δραστηριότητας στο έδαφος της Κοινότητας εφόσον τηρούνται οι κανόνες που διέπουν το επάγγελμα.

23. Το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα αυτό με τη σκέψη ότι η νομοθεσία ενός κράτους μέλους δεν μπορεί να απαιτήσει από το δικηγόρο να διατηρεί μία μόνο επαγγελματική έδρα σε ολόκληρη την Κοινότητα. Κατά την κρίση, δηλαδή, του Δικαστηρίου, το κράτος μέλος δεν μπορεί να εφαρμόσει τη νομοθεσία του σε γεγονότα που πραγματοποιήθηκαν εκτός του εδάφους του, διαφορετικά ο δικηγόρος ο οποίος έχει ήδη εγκατασταθεί σε κάποιο κράτος μέλος τότε μόνο θα μπορούσε να επικαλεστεί τα εκ της Συνθήκης δικαιώματα προκειμένου να εγκατασταθεί σε άλλο κράτος μέλος αν εγκατέλειπε την εγκατάσταση που ήδη διατηρεί.

24. Ωστόσο το Δικαστήριο έκρινε καταρχήν ότι, δυνάμει του άρθρου 52, δεύτερη παράγραφος, της Συνθήκης ΕΟΚ, η ελευθερία εγκαταστάσεως περιλαμβάνει την ανάληψη και την άσκηση μη μισθωτών δραστηριοτήτων « σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται από τη νομοθεσία της χώρας εγκαταστάσεως για τους δικούς της υπηκόους ».

25. Τελικώς πρέπει να θεωρηθεί ότι με την εν λόγω απόφαση το Δικαστήριο ουδόλως απαγόρευσε στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος να ρυθμίζει την άσκηση συγκεκριμένου επαγγέλματος στο έδαφός του και να εφαρμόζει τους σχετικούς κανόνες και στους υπηκόους των άλλων κρατών μελών της Κοινότητας « σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται από τη νομοθεσία της χώρας εγκαταστάσεως για τους δικούς της υπηκόους ». Απλώς το Δικαστήριο δέχτηκε ότι το εν λόγω κράτος μέλος δεν μπορεί να εφαρμόζει τους εθνικούς κανόνες που διέπουν το συγκεκριμένο επάγγελμα εκτός του εδάφους του διότι δεν έχει αρμοδιότητα να θεσπίζει με την εθνική του νομοθεσία κανόνες για ολόκληρο το έδαφος της Κοινότητας.

26. Εξάλλου και από την απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Ιουλίου 1986 στην υπόθεση 79/85, στην οποία αναφέρθηκε η προσφεύγουσα κατά την προφορική διαδικασία, συνάγεται ότι η ελευθερία εγκαταστάσεως των υπηκόων ενός κράτους μέλους στο έδαφος άλλου κράτους μέλους διέπεται από τις προϋποθέσεις που ορίζει η νομοθεσία της χώρας εγκαταστάσεως για τους δικούς της υπηκόους.

27. Το ίδιο ισχύει και για την απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Νοεμβρίου 1984 στην υπόθεση 182/83[3] στην οποία αναφέρθηκε η προσφεύγουσα κατά την προφορική διαδικασία. Η υπόθεση εκείνη αφορούσε το ζήτημα αν, βάσει των διατάξεων της Συνθήκης ΕΟΚ, μπορεί να απαιτηθεί η προϋπόθεση διαμονής από υπηκόους άλλων κρατών μελών που άσκησαν το δυνάμει του άρθρου 52 της Συνθήκης ΕΟΚ δικαίωμα εγκαταστάσεώς τους στην Ιρλανδία με το να μετάσχουν στη σύσταση εταιρίας κατά την έννοια του άρθρου 58 της Συνθήκης ΕΟΚ. Το Δικαστήριο έλυσε καταφατικά αυτό το ζήτημα εφόσον το κράτος μέλος επιβάλλει την εν λόγω υποχρέωση κατοικίας και στους δικούς του υπηκόους καθώς και στους υπηκόους των άλλων κρατών μελών και την εφαρμόζει σ' αυτούς κατά τον ίδιο τρόπο. Πράγματι, αυτή η υποχρέωση διαμονής δεν εισάγει διακρίσεις ώστε να κριθεί αντικείμενη στο άρθρο 52 της Συνθήκης ΕΟΚ.

28. Εν κατακλείδι, πρέπει να γίνει δεκτό ότι από τις προαναφερθείσες αποφάσεις του Δικαστηρίου δεν προκύπτει κανένα στοιχείο που να στηρίζει την άποψη της προσφεύγουσας ότι ως αδικαιολόγητοι περιορισμοί της ελευθερίας εγκαταστάσεως μπορούν να θεωρηθούν και τα

3 — Απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 1984 στην υπόθεση 182/83, Robert Fearon & Company Limited κατά Irish Land Commission, Συλλογή 1984, σ. 3677, και ιδίως σ. 3685 και επ.

εθνικά μέτρα που εφαρμόζονται αδιακρίτως. Εν πάση περιπτώσει οι προαναφερθείσες αποφάσεις του Δικαστηρίου δεν παρέχουν κανένα στοιχείο που να δίνει απάντηση στο ερώτημα σε ποιες περιπτώσεις μόνη η ίση με τους ημεδαπούς μεταχείριση δεν επαρκεί πλέον για να εξασφαλίσει την πρακτική αποτελεσματικότητα του θεμελιώδους δικαιώματος της ελευθερίας εγκαταστάσεως που αναγνωρίζει η Συνθήκη. Ειδικότερα δεν διαφαίνεται κανένα στοιχείο υπέρ της απόψεως ότι οι αδιακρίτως εφαρμοζόμενες εθνικές διατάξεις που διέπουν τα επαγγέλματα μπορούν να σταθμιστούν με γνώμονα την αρχή της αναλογικότητας όταν δεν θίγεται καν το πεδίο εφαρμογής της ελευθερίας εγκαταστάσεως που ρυθμίζεται από το κοινοτικό δίκαιο.

29. Το συμπέρασμα αυτό συνάδει προς την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου όσον αφορά την ελευθερία εγκαταστάσεως. Ήδη μετά την απόφαση αρχής του Δικαστηρίου της 21ης Ιουνίου 1974 στην υπόθεση 2/74[4], με την οποία το Δικαστήριο δέχτηκε ότι το άρθρο 52 της Συνθήκης έχει απευθείας εφαρμογή μετά την πάροδο της μεταβατικής περιόδου, το άρθρο αυτό θεωρήθηκε ως ειδική έκφραση της γενικής απαγορεύσεως των διακρίσεων του άρθρου 7 της Συνθήκης ΕΟΚ. Το άρθρο 52 της Συνθήκης ΕΟΚ διατυπώνει την κύρια αρχή ότι η ελευθερία εγκαταστάσεως περιλαμβάνει την ανάληψη και την άσκηση μη μισθωτής δραστηριότητας « σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται από τη νομοθεσία της χώρας εγκαταστάσεως για τους δικούς της υπηκόους ». Ο κανόνας της ίσης με τους ημεδαπούς μεταχείρισης αποτελεί μία από τις θεμελιώδεις διατάξεις της Κοινότητας. Ως παραπομπή στο σύνολο των νομικών διατάξεων που εφαρμόζει πράγματι η χώρα εγκαταστάσεως στους δικούς της υπηκόους, ο εν λόγω κανόνας μπορεί, ως εκ της φύσεώς του, να προβληθεί ευθέως από τους υπηκόους όλων των άλλων κρατών μελών.

4 — Απόφαση της 21ης Ιουνίου 1974 στην υπόθεση 2/74, Jean Reyners κατά Βελγικού Δημοσίου, Slg. 1974, σ. 631.

30. Εξάλλου και από τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 28ης Απριλίου 1974 στην υπόθεση 71/76[5] και της 28ης Ιουνίου 1977 στην υπόθεση 11/77[6] συνάγεται ότι κατά την εφαρμογή του άρθρου 52 της Συνθήκης ΕΟΚ είναι πρωταρχικός ο ρόλος της αρχής της ίσης μεταχείρισης με τους ημεδαπούς. Την άποψη αυτή επιβεβαίωσε άλλωστε προσφάτως το Δικαστήριο με την απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 1986 στην υπόθεση 270/83[7] με την οποία έκρινε πρώτον ότι το άρθρο 52 της Συνθήκης ΕΟΚ αποτελεί θεμελιώδη διάταξη του κοινοτικού δικαίου, μετά δε την πάροδο της μεταβατικής περιόδου είναι απευθείας εφαρμοστέο στα κράτη μέλη. Το άρθρο 52 σκοπεί να εξασφαλίσει για όλους τους υπηκόους των κρατών μελών τα πλεονεκτήματα της ίσης μεταχειρίσεως με τους ημεδαπούς και απαγορεύει κάθε διάκριση λόγω ιθαγενείας.

31. Δεδομένου ότι το επίδικο βασιλικό διάταγμα εφαρμόζεται αδιακρίτως, τότε μόνο θα αποτελούσε διάκριση εις βάρος των υπηκόων των άλλων κρατών μελών αν οι συνέπειές του έναντι αυτών είναι μεγαλύτερης εκτάσεως από τις συνέπειές του έναντι των ημεδαπών. Τελικώς όμως παρέλκει να ερευνηθεί εν προκειμένω αν υπάρχει συγκεκαλυμμένη διάκριση αυτού του είδους στον τομέα της ελευθερίας εγκαταστάσεως. Πράγματι η προσφεύγουσα δεν προέβαλε κανένα στοιχείο υπέρ της απόψεως ότι η επίδικη ρύθμιση παράγει έναντι των αλλοδαπών ή των επιχειρήσεων των άλλων κρατών μελών αποτελέσματα που χωρούν πέραν των αποτελεσμάτων της έναντι των ημεδαπών.

5 — Απόφαση της 28ης Απριλίου 1977 στην υπόθεση 71/76, Jean Thieffry κατά Conseil de l' Ordre des avocats à la Cour d' appel de Paris, Slg. 1977, σ. 765.

6 — Απόφαση της 28ης Ιουνίου 1977 στην υπόθεση 11/77, Richard Hugh Patrick κατά Minister für kulturelle Angelegenheiten, Slg. 1977, σ. 1199.

7 — Απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 1986 στην υπόθεση 270/83, Επιτροπή κατά Γαλλικής Δημοκρατίας, Συλλογή 1986, σ. 273.

32. Δεδομένου ότι για την ίδρυση και τη διοίκηση πρακτορείων, υποκαταστημάτων ή θυγατρικών εταιριών ισχύουν οι περιορισμοί που προβλέπονται από τις διατάξεις που το κράτος εγκαταστάσεως εφαρμόζει και στους δικούς του υπηκόους, πρέπει να σημειωθούν περαιτέρω τα εξής:

33. Με το επίδικο διάταγμα « απεμπορικοποιήθηκε » ένα μέρος της οικονομικής ζωής, δηλαδή η εκμετάλλευση εργαστηρίων κλινικής βιολογίας, καθόσον τα έξοδα για τις υπηρεσίες που παρέχουν αποδίδονται από την κοινωνική ασφάλιση, αφαιρέθηκε δηλαδή από την εν γένει οικονομική ζωή και ανατέθηκε σε πρόσωπα ορισμένων επαγγελματικών τάξεων, δηλαδή στους φαρμακοποιούς και στους ιατρούς. Αυτό αποτελεί βεβαίως επέμβαση στον τομέα δράσεως των επιχειρήσεων και ιδίως των νομικών προσώπων. Δεν απαγορεύεται όμως από το κοινοτικό δίκαιο. Αν, σύμφωνα με τη σκέψη που διατύπωσε το Δικαστήριο με την απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 1984 στην υπόθεση 182/83 σχετικά με το άρθρο 222 της Συνθήκης ΕΟΚ, ότι δηλαδή η Συνθήκη δεν θίγει καθόλου το σύστημα της ιδιοκτησίας στα διάφορα κράτη μέλη και δεν αμφισβητεί την εξουσία των κρατών μελών να θεσπίζουν σύστημα κρατικής απαλλοτρίωσης, πρέπει τότε τα κράτη μέλη να έχουν και την εξουσία να αφαιρούν ορισμένο τομέα από την εν γένει οικονομική δραστηριότητα και να τον αναθέτουν σε πρόσωπα ορισμένων επαγγελμάτων. Όπως έκρινε το Δικαστήριο σχετικά με το ζήτημα της απαλλοτρίωσης, η ενέργεια αυτή πρέπει να σταθμίζεται με γνώμονα τη θεμελιώδη αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων που αποτελεί τη βάση του περί ελευθερίας εγκαταστάσεως κεφαλαίου της Συνθήκης ΕΟΚ. Από πλευράς κοινοτικού δικαίου δεν ερευνάται το ζήτημα αν το μέτρο αυτό είναι λογικό ή ανάλογο, μόνο αν εφαρμόζεται χωρίς διακρίσεις στους υπηκόους όλων των κρατών μελών της Κοινότητας.

34. Αν όμως το Δικαστήριο, στηριζόμενο στο ότι μόνο αλλοδαπές εταιρίες προσέβαλαν το βασιλικό διάταγμα ενώπιον των βελγικών δικαστηρίων και υπέβαλαν καταγγελία στην Επιτροπή, συναγάγει ότι υφίσταται διάκριση, τότε θα πρέπει να εξεταστεί και να επιλυθεί καταφατικά το ζήτημα της παραβιάσεως της αρχής της αναλογικότητας:

35. Για την επίτευξη του στόχου που επιδιώχθηκε με την έκδοση του διατάγματος — περιορισμός των δαπανών και διευκόλυνση της διώξεως λόγω καταχρήσεων — θα αρκούσε να υποβληθούν οι προσωπικώς εκμεταλλευόμενοι το εργαστήριο στα ιδιαίτερα καθήκοντα της επαγγελματικής τάξεως των ιατρών ή των φαρμακοποιών. Στην περίπτωση που η εκμετάλλευση του εργαστηρίου ασκείται από νομικό πρόσωπο θα αρκούσε να υποβληθούν τα όργανά του ή οι διευθυντές του στα ιδιαίτερα καθήκοντα της επαγγελματικής τάξεως. Η επέκταση πάντως των επαγγελματικών αυτών υποχρεώσεων και στα απλά μέλη του νομικού προσώπου που δεν μετέχουν στην εκμετάλλευση του εργαστηρίου πρέπει να θεωρηθεί δυσανάλογη και περιττή.

Γ — 36. Βάσει των προεκτεθέντων προτείνω λοιπόν στο Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή και να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.